

VALTION OMISTAJAPOLITIIKKAA KOSKEVA VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS 3.11.2011

Omistajapolitiikkaa kehitetään ja valtion omistajaohjausta vahvistetaan. Valtio sitoutuu omistamiensa yhtiöiden omistaja-arvon pitkäjänteiseen kasvattamiseen. Omistajapolitiikan lähtökohtana on yhteiskunnallisesti ja liiketaloudellisesti kestävä tulos.

Valtion aktiivisella omistajapolitiikalla tuetaan kasvua ja työllisyyttä edistäen näin yhteiskunnan kokonaisuutta. Omistajapolitiikalla voidaan tukea hallittua elinkeinorakenteen uudistamista ja yhteiskunnallisesti kestävää kehitystä ottaen huomioon myös työntekijöiden aseman turvaaminen muutoksessa.

Omistajapolitiikan lähtökohtana on, että valtion yritysvarallisuus on merkittävä osa kansallisvarallisuutta. Valtion tavoitteena on vahvistaa ja vakauttaa kotimaista omistusta kansallisesti tärkeissä yhtiöissä.

Valtion omistajapolitiikalta odotetaan avoimuutta, ennakoitavuutta ja johdonmukaisuutta. Valtio on omistajana johdonmukainen ja toteuttaa samoja peruslinjauksia siitä huolimatta, minkä ministeriön vastuulla yhtiökohtainen omistajaohjaus on. Kaupallisesti toimivien yhtiöiden omistajaohjaus hoidetaan keskitetysti siten, että kilpailullisessa ympäristössä toimivien yhtiöiden omistajaohjaus on erotettu sääntelytehtävistä. Kun yhtiö tuottaa valtion tilaamia palveluja, omistajaohjaus järjestetään siten, että budjettivaroja käyttävä ministeriö tai ministeriön osasto ei samanaikaisesti vastaa palvelujen tuottajan omistajaohjauksesta.

Valtio noudattaa omistajaohjauksessaan osakeyhtiölain mukaista tehtävien ja vastuiden jakoa yhtiön toimitusten ja omistajan välillä. Tämä periaatepäätös linjaa valtion toimintaa omistajana koskevat keskeiset periaatteet ja toimintatavat. Periaatepäätös on osoitettu omistajapolitiikasta vastaaville viranomaisille eikä yhtiöille. Kaikissa tilanteissa omistajapolitiittinen päätöksenteko kuuluu viranomaisille ja liiketoiminnallinen päätöksenteko yhtiöiden omille toimituksille. Periaatepäätöksen liitteenä on määritelty eri ministeriöiden yhteistoimintaa erityistehtävyyhtiöiden sekä valtiolle strategisesti tärkeiden kaupallisesti toimivien yhtiöiden omistajaohjauksessa.

Valtion omistajayhtiö Solidiumin toiminta on tärkeää pyrittäessä pitkäjänteiseen omistamiseen ja joustavaan reagointiin. Tavoitteena on pitkäjänteinen ja valtiolle vuotuista tuottoa tuottava omistaminen. Solidiumin omistajasalkun rakennetta kehitetään kotimaisen omistuksen varmistamiseksi ja vahvistamiseksi sekä omistuksen arvon kasvattamiseksi. Osakkeiden mahdollisista myynneistä saatavia tuottoja käytetään myös uuden kasvun luomiseksi tarvittaviin hankkeisiin ja investointeihin.

Valtion kokonaan omistama Solidium Oy toimii taloudellisin perustein ja turvaa kotimaista omistusta keskeisissä suomalaisissa pörssiyhtiöissä. Solidium hoitaa omistuksiaan kaupallisin periaattein ja ottaen huomioon valtion omistajapolitiittisen ohjeistuksen. Yhtiölle määritellään talouspolitiittisen ministerivaliokunnan käsitel-

täväksi vietävät tavoitteet ja toimintaperiaatteet, jotka kattavat koko hallituskauden. Tämän ohjeistuksen tarkoituksena on parantaa yhtiön toiminnan läpinäkyvyyttä ja avoimuutta.

Vastuuministeriön ja talouspoliittisen ministerivaliokunnan tehtävänjako omistajaohjaukseen liittyvissä päätöksissä perustuu siihen, että merkittävät valtion omistajapolitiikkaan tai omistajaohjauksen toteutustapoihin liittyvät ratkaisut edellyttävät talouspoliittisen ministerivaliokunnan puolta. Valtion arvoltaan tai muuten merkittävät osakeostot ja osakemyynnit käsitellään talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa. Solidiumin osalta asia linjataan edellä tarkoitettussa Solidiumia koskevissa tavoitteissa ja periaatteissa. Lisäksi talouspoliittinen ministerivaliokunta antaa tarvittaessa periaatepäätöstä täydentäviä linjauksia ja kannanottoja.

Edellä todetuista yleisistä lähtökohdista valtioneuvosto on tänään, asian oltua valtioneuvoston talouspoliittisen ministerivaliokunnan käsiteltävänä, päättänyt tehdä seuraavan valtion omistajapolitiikan tavoitteita ja periaatteita koskevan periaatepäätöksen. Periaatepäätös liitteineen annetaan tiedoksi myös kaikkien valtio-omisteisten yhtiöiden hallituksille ja toimitusjohtajille.

1. Valtion yhtiöomistus ja omistuksen tavoitteet

Valtio on enemmistöomistajana 21 ja merkittävänä vähemmistöomistajana 8 kaupallisesti toimivassa yhtiössä. Valtion kokonaan omistama Solidium Oy on merkittävä vähemmistöomistaja yhdessätoista pörssinoteeratussa yhtiössä. Lisäksi valtio on omistajana 20 erityistehtäväyhtiössä, joilla on joko tietty valtion niille osoittama tehtävä tai jokin sellainen erivapaus, jonka vuoksi ne eivät toimi kaupallisin ehdoin eikä niitä ohjata kaupallisin ehdoin kilpailullisessa ympäristössä. Kun otetaan huomioon valtio-omisteisten yhtiöiden konserneihin kuuluvat tytäryhtiöt ja alakonsernit, liiketoimintaa harjoittavien yhtiöiden lukumäärä lienee yli 1000. Konserniyhtiöihin lukeutuu huomattava määrä ulkomaisia yhtiöitä.

Valtio-omisteisten yhtiöiden ja valtion osakkuusyhtiöiden palveluksessa oli vuonna 2010 noin 214 000 henkilöä, joista vajaa puolet Suomessa ja runsas puolet ulkomaisissa konserniyhtiöissä. Enemmistö henkilöstöstä oli valtion osakkuusyhtiöiden palveluksessa kun taas valtioneemmistöisten yhtiöiden osuus on jatkuvasti laskenut, kun yhtiöitä on osaksi tai kokonaan yksityistetty.

Tämä periaatepäätös määrittää valtion tavoitteet ja toiminnan omistajana. Yhtiöiden erityistehtävät sekä yhtiöihin liittyvät strategiset intressit täsmennetään ja julkaistetaan vuoden 2012 loppuun mennessä.

Omistuksen tavoitteet erityistehtäväyhtiöissä

Valtion erityistehtäviä toteuttavissa yhtiöissä valtiolla on omistajana yhteiskunnallisia tavoitteita, mutta niiden taloudellista toimintaa ohjataan taloudellisin perus-

tein. Erityistehtävä ja sen aiheuttamat kustannukset otetaan huomioon yhtiön ohjauksessa ja sen talouden arvioinnissa. Eräistä yhtiöistä on säädetty erillislailla, mikä osaltaan normittaa myös valtion omistajapolitiikkaa ja omistajaohjauksen hoitamista.

Valtionomistukseen liittyvien yhteiskunnallisten tavoitteiden kannalta valtion erityistehtävää hoitavien yhtiöiden tulee säilyä valtion yksinomistuksessa tai vähintään valtion määräysvallassa. Näissä yhtiöissä valtion omistajapolitiittiset tavoitteet perustuvat mahdollisimman hyvään yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen kokonaistulokseen, jota arvioidaan ensisijaisesti sen perusteella, miten ja minkälaisilla kustannuksilla kyseinen yhtiö toteuttaa niitä tavoitteita ja tehtäviä, jotka kyseisen tehtävänalan hallinnosta vastaava ministeriö on sille asettanut eli miten se täyttää yhteiskunnallisen palvelutehtävänsä.

Omistuksen tavoitteet kaupallisesti toimivissa yhtiöissä

Pääosa valtioonemmistöisistä yhtiöistä ja valtion osakkuusyhtiöistä toimii kaupallisesti ja kilpailullisessa toimintaympäristössä. Yhtiöiden on tällöin toimittava samoilla edellytyksillä kuin kilpailijansa, jotta niiden omistus ei aiheuta kilpailuvääristymiä. Tämän kilpailuneutraaliteettitavoitteen mukaisesti yhtiöiden toimintaperiaatteiden, rahoitusrakenteen ja tuottotavoitteiden tulee olla vertailukelpoisia samalla toimialalla toimiviin muihin yhtiöihin verrattuna. Yhtiöiden tulee tästä huolimatta ottaa toiminnassaan huomioon valtio-omistuksesta aiheutuvat perustellut odotukset vastuullisesta ja kestävin periaattein harjoitettavasta toiminnasta.

Myös kaupallisesti ja kilpailluilla markkinoilla toimiviin yhtiöihin voi liittyä valtio-omistajan strategisia intressejä. Nämä strategiset intressit kohdistuvat erityisesti huoltovarmuuteen, muuhun infrastruktuurin ylläpitämiseen ja turvaamiseen sekä maanpuolustukseen. Lisäksi yhtiöillä voi olla esimerkiksi peruspalveluvelvoitteita, mutta ne toimivat selkeästi yleisin liiketoiminnallisin periaattein. Näissä yhtiöissä omistajaohjauksen tavoitteena on kulloinkin parhaan taloudellisen kokonaistuloksen saavuttaminen. Tätä arvioidaan kannattavuuden ja omistaja-arvon pitkäjänteisen kasvun perusteella. Omistusta arviotaessa otetaan huomioon valtion strategisten intressien ja niiden turvaamiseksi tarvittavan vaikutusvallan säilyttämisen kustannusvaikutukset.

2. Tavoitteena kannattavuus ja kustannustehokkuus

Kaupallisesti toimivien yhtiöiden tavoitteena tulee olla liiketaloudellisesti kannattava toiminta. Peruspalvelutehtävät tulee hoitaa kustannustehokkaasti ja niille asetetut vaatimukset huomioon ottaen. Erityistehtäväyhtiöiden tavoitteita asetettaessa otetaan huomioon erityistehtävän luonne ja siitä aiheutuvat kustannukset. Jos valtio on erityistehtävää hoitavan yhtiön ainoa omistaja, yhtiön kannattavuustavoitteita asetettaessa otetaan huomioon sen yhteiskunnallinen palvelutehtävä. Kilpailullisessa ympäristössä olevat yhtiöt toimivat aina normaaleilla kannattavuutta ja kilpailukykyä koskevilla tavoitteilla. Jos tällaiselle yhtiölle asetetaan mui-

ta tavoitteita, jotka voivat liittyä muun muassa teollisuus-, alue- ja työllisyyspolitiikkaan sekä ympäristönsuojeluun, tälle on joko oltava muiden omistajien hyväksyntä tai yhtiölle aiheutuvat lisäkustannukset on korvattava etukäteen tehtyjen päätösten perusteella tavalla, joka ei loukkaa Suomen EU-jäsenyydestä aiheutuvia velvoitteita.

Valtion yleisistä tukitoimista päätettäessä sen omistamia yhtiöitä tulee kohdella samalla tavoin kuin vertailukelpoisia muita yrityksiä. Kaupallisesti toimiville yhtiöille myönnetään valtion takauksia samoin ehdoin kuin muillekin yrityksille, eikä niillä ole erityisasemaa tai erityisoikeuksia. Valtio ei ilman nimenomaisia takauspäättöksiä vastaa yhtiöiden veloista ja muista sitoumuksista. Valtion erityistehtävää hoitavien yhtiöiden ja peruspalveluyhtiöiden rahoitus- ja vakuusjärjestelyistä päätettäessä otetaan huomioon yhtiölle asetetut velvoitteet ja niiden hoitamisesta yhtiön rahoitukselle aiheutuvat tarpeet sekä Suomen EU-jäsenyydestä aiheutuvat velvoitteet.

Yhtiöiden laajeneminen yritysostoilla ja tytäryhtiöitä perustamalla on tavanomaista liiketoimintaa, jota koskevat päätökset kuuluvat yhtiöiden hallintoelimille ja johdolle. Samalla tavoin hallintoelimet ja johto päättävät normaaliin liiketoimintaan kuuluvista liiketoimintojen myynneistä tai lopettamisista. Näissä muutostilanteissa on erityisesti otettava huomioon henkilöstön aseman turvaaminen. Valtion erityistehtävää hoitavissa yhtiöissä ja peruspalvelutehtävayhtiöissä on toimialan muutoksia ja yritysjärjestelyjä arvioitaessa kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että edellytykset erityistehtävän tai peruspalvelutehtävän hoitamiseen eivät vaarannu. Erityistehtävayhtiöiden ja peruspalveluyhtiöiden toimialaa ei tule laajentaa ilman omistajan ennakkollista hyväksymistä.

Valtion kokonaan omistamissa yhtiöissä omistajan ja yrityksen yhteydenpito tulee toteuttaa siten, että omistajaohjauksesta vastaava ministeriö on ennalta tietoinen merkittävistä toimialaan ja strategiaan vaikuttavista päätöksistä. Yhtiöissä, joissa on muita omistajia, valtio-omistajan ja yhtiön vuorovaikutus hoidetaan johdon ja suurimpien omistajien tavanomaisen yhteydenpidon puitteissa siten, että ensi sijassa hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja huolehtivat yhteyksistä omistajien suuntaan.

3. Omistajaohjauksen lähtökohdat

Valtion omistajapolitiikan ja omistajaohjauksen ensisijainen tavoite on yhtiöiden kehittäminen ja omistaja-arvon pitkäjänteisen kasvun tukeminen. Tavoitteena on myös yhtiöiden toiminnan vastuullisuuden edistäminen ja varmistaminen. Näiden tavoitteiden toteuttamisen keskeisiä lähtökohtia ovat avoin ja johdonmukainen omistajan käyttäytyminen, vastuullisten ja asiantuntevien jäsenten ehdottaminen yhtiöiden hallitukseen, omistajan panostukset yhtiöiden johtamisresursseihin ja johdon sitouttamiseen sekä kaikkien omistajien ja myös muiden etutahojen huomioon ottaminen. Omistajan tärkeimmät välineet ovat itsenäinen omistajastrategian valmistelu ja hyvän corporate governancen kehittäminen.

Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto vastaa omistajaohjauksen linjauksen valmistelusta ja omistajaohjauskäytäntöjen johdonmukaisuudesta. Yhtiön tuloksesta ovat vastuussa sen toimiva johto ja hallintoelimet, jotka tekevät toimintaa koskevat päätökset osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen asettamissa puitteissa.

Valtion strategisten intressien huomioon ottaminen varmistetaan yhteistyöjärjestelyillä omistajaohjausosaston ja kyseisistä intresseistä vastaavien ministeriöiden välillä. Vastaavaa käytäntöä noudatetaan erityistehtävayhtiöiden omistajaohjauskäytäntöjen johdonmukaisuuden varmistamiseksi ja yhtiöiden taloudellisen seurannan tehostamiseksi.

Erityistehtävää hoitavassa yhtiössä valtio on aktiivinen omistaja, joka määrittelee erityistehtävän sisällön ja sen merkityksen yhtiölle asetettaville tavoitteille. Omistaja antaa erityistehtävää koskevia ohjeita ja käyttää tarvittaessa toimialakohtaista sääntelyä sekä taloudellista ohjausta erityistehtävän sisällön ja hoitamisen osalta. Yhtiön kaupallisia toimintoja koskevan liiketoiminnallisen strategian määrittelevät yhtiön johto ja hallintoelimet. Yhtiökohtainen liiketoiminnallisen strategian ja erityistehtävän yhteensovittaminen edellyttää omistajaohjauksesta ja erityistehtävästä vastaavien virkamiesten ja tarvittaessa ministeriöiden yhteistoimintaa. Tuottotavoitteen ja muiden tavoitteiden suhteesta päätetään tarvittaessa talouspoliittisen ministerivaliokunnan kannanottojen perusteella.

Omistajaohjaus perustuu itsenäiseen omistajastrategiseen seurantaan ja valmisteluun, jonka perusteella valtio ottaa tarvittaessa kantaa yrityksen strategiaan ja taloudellisiin kysymyksiin. Yrityksen hallitus ja toimiva johto ovat vastuussa siitä, että merkittävimpien omistajien suhtautuminen varmistetaan tarvittaessa etukäteen ainakin silloin, kun yrityksessä suunnitellut toimet edellyttäisivät yhtiön osakkeiden käyttöä maksuvälineenä tai muuta sellaista yritysjärjestelyä, josta päätetään yhtiökokouksessa. Hallitus ja toimiva johto keskustelevat merkittävien omistajien kanssa myös keskeisistä liiketoiminnan strategiaa koskevista kysymyksistä ja rakennejärjestelyistä, joilla saattaisi olla merkittävä vaikutus omistajaarvon kehittymiseen, vaikka päätösvalta olisi yhtiön hallituksella. Tällöin valtion edustajat toimivat samalla tavoin kuin muutkin merkittävät omistajat vastaavissa tilanteissa, eikä valtio edellytä erilaista tiedonsaantia kuin muut omistajat.

Yhtiöiden hallinnon ja päätöksenteon järjestämisessä yleinen tavoite on hyvien hallintokäytäntöjen kehittäminen ja ylläpitäminen. Valtio tukee omistajana korkeatasoista ja avointa raportointia yhtiön taloudesta ja toiminnasta. Yhtiöiden odotetaan tuntevan sekä kotimaiset että kansainväliset corporate governance –suositukset ja toteuttavan niiden mukaisia parhaita käytäntöjä. Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia käytetään soveltuvin osin mallina myös listaamattomien valtio-omisteisten yhtiöiden hallinnossa ja raportoinnissa. Valtion kokonaan omistamien yhtiöiden ja valtio-enemmistöisten yhtiöiden edellytetään ja muiden valtio-omisteisten listaamattomien yhtiöiden toivotaan laativan erillisen yritysraportin tai sisällyttävän sen selkeästi erotettavana osana vuosikertomukseensa.

Omistajaohjauksen kannalta keskeinen päätöksentekuelin on yhtiön hallitus, jonka jäseniksi valitaan yhtiön ulkopuolisia asiantuntijoita. Hallitusjäseniä ehdotettaessa keskeisiä perusteita ovat ehdokkaiden kokemus ja asiantuntemus, hallitusten yhteistyökykyyn ja monipuolisen osaamisen varmistaminen sekä valtioneuvos-

ton asettamien tasa-arvotavoitteiden noudattaminen. Valtio tulee edelleen varmistamaan molempien sukupuolten riittävän edustuksen valtio-omisteisten yhtiöiden hallituksissa. Hallituskokoonpanojen osalta kiinnitetään huomiota myös jäsenten riippumattomuuteen toisistaan ja rekrytointipohjan laajentamiseen.

Valtion ehdotuksesta valittujen hallitusjäsenten osalta pyritään 5 – 7 vuoden toimikausiin. Vuoden tai enintään kaksi vuotta pidempiä toimikausia voidaan käyttää hallituksen puheenjohtajan osalta tai jäsenten osalta, jos yleinen taloustilanne taikka yhtiön tilanne sitä edellyttävät.

Pääsääntönä on, että valtiolla on suora edustus ainakin kaikkien sellaisten yhtiöiden hallituksissa, jotka ovat kokonaan valtion omistuksessa, joissa valtio on enemmistöomistaja tai joissa valtio on niin merkittävä vähemmistöomistaja, että sillä on tosiasiallinen määräysvalta. Hallitustehtäviin rekrytoidaan virkamiehiä eri ministeriöistä ja omistajaohjauksesta vastaavat ministeriöt varmistavat, että nämä hallitustehtävät ovat julkisia ja tieto niistä helposti saatavilla.

Kun virkamies on valittu hallituksen jäseneksi, noudatetaan hallintolain esteellisyyssäännöksiä. Hallituksen jäsen edustaa siten tuossa tehtävässään yhtiötä ja sen kaikkia osakkeenomistajia, eikä ole oikeutettu toimimaan pelkän valtion omistajaintressin mukaisesti. Hallituksen jäseneksi valittu virkamies toimii siten tehtävässään osakeyhtiölain, arvopaperimarkkinalain ja siihen liittyvän ohjeistuksen sekä muun yhtiötä koskevan yksityisoikeudellisen lainsäädännön määrittämissä puitteissa.

Hallituksen jäsenenä oleva virkamies ei osallistu yhtiötä koskeviin omistajaohjaustehtäviin liittyvään valmisteluun ja päätöksentekoon tai yhtiötä koskevien omistajapoliittisten ratkaisujen tekemiseen. Julkisesti noteeratun yhtiön osalta hallituksen jäsenen ja omistajaohjaustehtäviä hoitavien virkamiesten välinen yhteydenpito toteutetaan siten, että sisäpiiritiedon hallinnasta omistajapoliittiselle päätöksenteolle aiheutuvat rajoitukset otetaan huomioon.

Hallintoneuvostoja voi olla yhtiöissä, joilla on valtion erityistehtäviä sekä sellaisissa kaupallisesti toimivissa noteeraamattomissa yhtiöissä, joissa valtion omistukseen liittyy strategisia intressejä. Valtio pyrkii omistajana myös edistämään neuvottelukuntatyypistä yhteydenpitoa yritysjohdon ja keskeisten sidosryhmien edustajien välillä. Hallintoneuvostojen ja neuvottelukuntien palkkiot muutetaan kokouspalkkioperusteisiksi.

4. Palkitseminen

Omistajaohjauksen yhtenä keskeisenä lähtökohtana on yhtiöiden kilpailukyvyyn turvaaminen siltä osin kuin siihen voidaan vaikuttaa omistajan toimin. Tämä koskee myös palkkausta ja palkitsemisjärjestelmiä. Lähtökohtana on, että johdon palkkauksessa ja palkitsemisessä noudatetaan pitkäjänteiseen tulokseen ja yritysten kokonaisuomistukseen perustuvia kriteerejä ja kohtuullisuuden periaatetta. Johdon palkitsemisjärjestelmien tulee tällöin ottaa huomioon valtion omistuk-

sen pitkäjänteisyydestä johtuvat omistajapoliittiset tavoitteet sekä niitä toteuttavat riittävän pitkät henkilökohtaiset sitoutumisjaksot.

Palkitsemisjärjestelmiä suunniteltaessa valmisteluvastuun on oltava yhtiöiden hallituksilla.

Palkitsemisen tulee olla oikeudenmukaista siten, että myös muuta henkilöstöä motivoidaan ja palkitaan joko henkilöstörahastojen kautta tai muutoin. Valtion erityistehtäviä hoitavissa yhtiöissä palkitsemisjärjestelmät tulee suunnitella siten, että ne ottavat huomioon sekä erityistehtävään liittyvien tavoitteiden että taloudellisten tavoitteiden merkityksen kyseisessä yhtiössä.

Yhtiöiden hallitustyöskentelystä maksettaviin palkkioihin sovelletaan samoja periaatteita kuin johdon palkitsemisessa. Palkkioiden tulee olla suhteessa yhtiön kokoon, sen toiminnan luonteeseen ja hallitustyöskentelyn vaativuuteen. Pörssi-yhtiöiden hallituspalkkioiden osalta vertailukohtana ovat muut suomalaiset pörssi-yhtiöt, noteeraamattomien yhtiöiden osalta vastaavasti vertailukelpoiset listamattomat yhtiöt.

Palkitsemista koskevaa ohjeistusta tarkennetaan talouspoliittisen ministerivaliokunnan hyväksymällä kannanotolla. Voimassa oleva kannanotto on vuodelta 2009. Kannanotossa omaksuttujen uudistusten vaikutuksia ja sen linjausten toteutumista seurataan vuosittain ja kannanotto uudistetaan kiinnittäen edelleen huomiota palkitsemisen kohtuullisuuteen, läpinäkyvyyteen ja pitkäjänteisyyteen sekä yritysten kilpailukykyyn avainhenkilöiden rekrytoinnissa.

5. Yhtiöiden toiminnalle asetettavat omistajapoliittiset tavoitteet ja yritysvastuu

Valtion omistajapolitiikka perustuu yhtiön kaikki etutahot huomioon ottavaan omistaja-arvon kasvattamiseen kestävällä ja vastuullisella tavalla. Yhtiön kannattavuuden ja kasvutavoitteiden yhdistäminen edellyttää, että kotimaisista ja muiden toimintamaiden lainsäädännön asettamista velvollisuuksista huolehditaan esimerkillisen hyvin.

Erityisen tärkeitä asiaryhmiä ovat avoimuus, jonka tulee näkyä yhtiön raportoinnissa, palkitsemisessa ja yleisessä toiminnan läpinäkyvydessä. Valtiolle on tärkeää, että yhtiöissä omaksutaan henkilöstön aseman ja oikeuksien kunnioittaminen sekä ympäristön kannalta vastuulliset toimintatavat ja valtio odottaa yhtiöiden kiinnittävän huomiota myös alihankintaketjujensa läpinäkyvyyteen sekä hyvän henkilöstö- ja ympäristöpolitiikan toteutumiseen myös alihankintayrityksissä.

Yritysten vastuukysymysten osalta lähtökohtana tulee olla toimialan parhaiden käytäntöjen noudattaminen ja vähintään keskeisiä kilpailijoita vastaavien standardien omaksuminen. Kysymys on liiketoiminnallisista päätöksistä, joista vastuu on yritysten hallituksilla ja yritysjohdolla. Valtion kokonaan omistamien ja valtion enemmistöomistuksessa olevien noteeraamattomien yhtiöiden edellytetään raportoivan vastuukysymyksistä riittävän täsmällisellä ja vertailukelpoisella tavalla.

Valtio pitää tärkeänä, että henkilöstön edustus ja riittävät vaikutusmahdollisuudet yhtiön hallintoelimissä on turvattu vähintään henkilöstöedustuksesta annetun lain määrittelemissä puitteissa. Valtio edellyttää omistajana henkilöstöryhmien ja johdon säännönmukaista ja avointa vuorovaikutusta. Yhtiöiden henkilöstöpolitiikan tavoitteena tulee olla, että yhtiöt ovat esimerkillisiä työnantajia, jotka noudattavat tehtyjä työmarkkinasopimuksia ja jotka jatkuvasti ja aloitteellisesti kehittävät henkilöstöpolitiikkaansa.

Valtio on omistajana toteuttanut tasa-arvolakia yhtiöiden hallituksia valittaessa. Tämä ei kuitenkaan yksin riitä varmistamaan tasa-arvotavoitteiden toteutumista. Yhtiöiden ylintä johtoa, johtoryhmiä ja muita johtotehtäviä nimettäessä tulee siksi varmistaa, että molempien sukupuolten edustajilla on yhtäläiset mahdollisuudet edetä urallaan ja kohota johtotehtäviin. Myös hallituksen nimityksiä ja palkitsemista valmisteleviin toimielimiin pyritään valitsemaan tasaisesti molempien sukupuolten edustajia.

Valtio on omistajana valmis edistämään järjestelyjä, jotka luovat edellytyksiä uusien työpaikkojen syntymiselle ja arvostaa pitkäjänteistä henkilöstöpolitiikkaa, jossa työsuhteiden jatkuvuus ja työntekijöiden osaamispääoma otetaan huomioon myös toimittaessa erilaisten kustannuspaineiden alaisena. Valtion kokonaan omistamissa yhtiöissä omistajan ja yrityksen yhteydenpito tulee toteuttaa siten, että omistaja on ennalta tietoinen merkittävistä henkilöstön asemaan vaikuttavista toimista. Omistajaohjauksen tulee informoida työ- ja elinkeinoministeriötä sekä edistää sen tarpeelliseksi katsomia toimia muutostilanteissa.

Osana hyvää henkilöstöpolitiikkaa valtio arvostaa menettelytapoja, joilla voidaan poistaa ja ehkäistä vähemmistöryhmien syrjintää. Samalla tuetaan erilaisten henkilöstöryhmien, kuten maahanmuuttajien kotouttamista sekä edistetään joustavin työaika- ja työtehtäväjärjestelyin vaikeasti työllistyvien henkilöiden mahdollisuuksia olla mukana työelämässä. Kun yleisenä tavoitteena on työurien pidentäminen, yritysten tulee osaltaan pyrkiä edistämään ikääntyvien työntekijöidensä jaksamista työelämässä sekä työterveyteen ja työhyvinvointiin liittyvillä tukitoimilla että myös joustavin työaika- ja tehtäväjärjestelyin.

Yhtiöiden ympäristöpolitiikan tavoitteena tulee olla esimerkillinen ja vastuullinen käyttäytyminen, joka perustuu lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten kunnioittamiseen. Valtio on omistajana valmis edistämään järjestelyjä, joilla yhtiöt pyrkivät sovittamaan yhteen tuotannolliset ja taloudelliset seikat sekä ympäristönäkökohdat tavalla, joka edistää yhtiön pitkän aikavälin kilpailukykyä. Yhtiöiden toiminnan ympäristövaikutuksia arvioitaessa kiinnitetään huomiota myös valtion ympäristöpoliittisiin tavoitteisiin.

Koska valtio on pitkäjänteinen omistaja, yhtiöiden osingonmaksulla ja osinkopolitiikalla on sille keskeinen merkitys. Valtio arvostaa ennakoitavaa, sekä yrityksen rahoitustarpeet että omistajan intressit huomioon ottavaa osinkopolitiikkaa, jonka lähtökohtana on toimialalla vertailukelpoinen ja mahdollisuuksien mukaan suhteellisen tasainen osinkovirta. Valtion osinko-odotukset arvioidaan vuosittain siten, että yhtiön omavaraisuuden ja kehittymismahdollisuuksien turvaaminen otetaan huomioon.

6. Omistuspuhjan muutokset ja omistusjärjestelyt

Omistusta arvioidaan säännönmukaisesti osana yhtiön seuranta. Omistukseen liittyvät strategiset intressit sekä yhtiöiden peruspalvelu- ja erityistehtävät turvataan, mutta valtionomistusta voidaan muutoin hallitusti alentaa. Kaikki omistuspuhjan muutokseen ja järjestelyihin liittyvät ratkaisut tehdään eduskunnan päättämien valtuuksien mukaisesti.

Valtion erityistehtävää hoitavien yhtiöiden tulee säilyä valtion yksinomistuksessa tai vähintään valtion määräysvallassa. Niiden omistusta koskevat muutokset tulevat kysymykseen lähinnä vain silloin, kun erityistehtävän merkitys on vähenevässä tai poistumassa tai kun erityistehtävän hoitamisen voidaan arvioida tehostuvan muiden omistajien mukaantulon tai näiden omistusosuuden kasvun myötä.

Kaupallisesti toimivat yhtiöt voidaan omistuspuhjan muutosta ajatellen jakaa kahteen ryhmään: yhtiöihin, joissa valtiolla on ensisijaisesti sijoittajaintressi sekä yhtiöihin, joissa valtionomistuksen perusteena on omistajuuteen liittyvä strateginen intressi. Jos valtiolla on yhtiössä lähinnä sijoittajaintressi, valtio voi luopua omistuksestaan kokonaan tai osittain, eikä valtion enemmistöomistuksella tai osakeyhtiölain mukaisen määrävähemmistön säilyttämisellä ole itsenäistä merkitystä. Kansallisesti tärkeiden yhtiöiden omistuksen vakautta ei kuitenkaan tule vaarantaa.

Jos valtiolla on yhtiössä erityinen strateginen, kuten yhteiskunnan perustoimintoihin liittyvä, intressi, valtion merkittävä omistus on yleensä perusteltu. Siten mahdolliset omistusjärjestelyt tehdään kyseistä intressiä vaarantamatta.

Kaikissa omistusjärjestelyissä yleisenä lähtökohtana on parhaan taloudellisen kokonaistuloksen saavuttaminen. Kriteerinä ei ole yksinomaan yhtiön tai osakkeiden myyntihinta, vaan huomiota kiinnitetään erityisesti kansantalouden kilpailukyvyyn ja talouden kilpailullisuuden parantamiseen, kotimaisen teollisuuden ja talouselämän toimialakohtaisten toimintaedellytysten turvaamiseen, osaamisen säilyttämiseen ja lisäämiseen sekä työllisyyden turvaamiseen.

Omistusjärjestelyjen ja osakemyyntien tavoitteena on myös mahdollisimman vakaan omistuspuhjan turvaaminen. Kotimaisten instituutioiden ja piensijoittajien sekä kyseisen yhtiön henkilöstön mahdollisuuksia tulla osakkeenomistajiksi ja osallistua osakemyynteihin edistetään erityisesti listautumisten yhteydessä.

7. Ministeriöiden vastuunjako ja yhteistyö omistajaohjauksessa

Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto vastaa valtion omistajapolitiikasta ja sitä koskevasta ohjeistuksesta sekä ohjaa ja koordinoi omistajaohjausta koskevaa ministeriöiden yhteistyötä. Omistajaohjausosasto vastaa kaupallisesti toimivien yhtiöiden ohjauksesta, ellei erikseen ole toisin päätetty. Osasto vastaa

myös sille erikseen osoitettujen erityistehtävayhtiöiden ohjauksesta, muut erityistehtävayhtiöt ovat kyseisestä erityistehtävästä vastaavan ministeriön ohjauksessa. Edellisen hallituskauden aikana muodostuneet kaupallisesti toimivat yhtiöt siirretään omistajaohjausosaston ohjattavaksi ja uudet kaupallisesti toimivat yhtiöt siirtyvät omistajaohjausosastolle suoraan yhtiöittämisen yhteydessä.

Siirrettävät kaupallisesti toimivat yhtiöt ovat: Arctia Shipping ja Meritaito (LVM) sekä Certia Oy (OKM) ja niiden omistajaohjaus siirretään viivytyksittä. Fingrid Oyj:n omistajaohjaus siirretään sähkömarkkinadirektiivin edellyttämällä tavalla Valtiovarainministeriölle, kun yhtiön omistusjärjestelyihin liittyvä osakassopimusten uudistaminen on tehty, kuitenkin viimeistään 1.3.2012.

Tämän periaatepäätöksen liitteissä kuvataan toimintatavat, joilla järjestetään valtioneuvoston kanslian ja muiden ministeriöiden yhteistyö valtion erityistehtäviä hoitavien yhtiöiden omistajaohjauksessa sekä sellaisten kaupallisesti toimivien yhtiöiden omistajaohjauksessa, joissa valtiolla on strateginen intressi.

Liite 1.

VNK:n omistajaohjausosaston ja ministeriöiden yhteistyö valtiolle strategisesti tärkeiden yhtiöiden omistajaohjauksessa

Liite 2.

VNK:n omistajaohjausosaston ja ministeriöiden yhteistyö valtion erityistehtäviä hoitavien yhtiöiden omistajaohjauksessa

Liite 3.

Yritysvastuun raportointimalli valtio-omisteisille yhtiöille

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS OMISTAJAPOLITIIKASTA 3.11.2011

Liite 1.

VNK:n omistajaohjausosaston ja ministeriöiden yhteistyö valtiolle strategisesti tärkeiden kaupallisesti toimivien yhtiöiden omistajaohjauksessa

Kaupallisesti toimivien valtio-omisteisten yhtiöiden joukossa on useita sellaisia, joihin valtiolla on strateginen intressi. Strategisia intressejä ovat esimerkiksi perus- tai yleispalvelutehtävät, infrastruktuuriin liittyvät toiminnot taikka maanpuolustuksen tai huoltovarmuuden kannalta merkitykselliset tehtävät. Pelkkä valtionomistus ei muodosta strategista intressiä, vaan kysymys on aina sellaisista tehtävistä tai toiminnoista, jotka ovat merkityksellisiä valtion perustehtävien ja niiden hoitamisen kannalta.

Lähtökohtana on, että valtion strategisista intresseistä huolehditaan omistajaohjauksen eikä sääntelyn keinoin. Omistajaohjauksessa tarvitaan kuitenkin säännöllistä yhteistyötä omistajaohjausosaston ja strategisen intressin kannalta keskeisen ministeriön välillä sen varmistamiseksi, että kyseinen ministeriö saa tarvitsemansa tiedot strategiseen intressiin liittyvistä kysymyksistä ja että omistajaohjausosasto ottaa strategisen intressin riittävästi huomioon yhtiön ohjauksessa.

Valtioneuvoston kanslia käyttää valtion omistajavaltaa yhtiössä valtioneuvoston päätösten sekä talouspoliittisen ministerivaliokunnan hyväksymän ohjeistuksen ja kannanottojen mukaisesti. Kanslia:

- Huolehtii yhtiön toimintaan kohdistuvasta ohjauksesta ja ohjeistuksesta.
- Nimeää valtion ehdokkaat yhtiön hallitukseen sekä valmistelee muut omistajan yhtiökokousten päätöksentekoon liittyvät asiat.
- Huolehtii yhtiökokousten välisestä yhtiön seurannasta sekä yhteydenpidosta hallituksen ja toimivan johdon kanssa.
- Varmistaa, että yhtiössä noudatetaan omistajaohjauksen linjauksia siten, että samalla otetaan riittävästi huomioon strategisesta intressistä aiheutuvat yhtiökohtaiset ominaispiirteet.

Useiden yhtiöiden osalta strategiset intressit ovat sellaisia, että niiden sisältöä ja merkitystä on arvioitava paitsi omistajastrategian myös kyseisen toimialan kehityksen ja viranomaistehtävien näkökulmasta. Tällaisia arviointeja varten perustetaan vaalikaudeksi vähintään kerran vuodessa kokoontuvat suppeat työryhmät, joiden jäsenenä on 1–2 omistajaohjausosaston edustajaa ja 1–2 kyseisen strategisen intressin kannalta keskeisen ministeriön edustajaa. Jos useammalla ministeriöllä on yhtiöön strateginen intressi, työryhmään voidaan nimetä 1 edustaja kustakin tällaisesta ministeriöstä. Työryhmän jäsenet toimivat myös yhdyshenkilöinä yhtiötä ja sen omistajaohjausta koskevilla kysymyksillä.

Työryhmän tulee arvioida, minkälainen strateginen intressi valtiolla yhtiössä on sekä miten se tulee ottaa huomioon yhtiön omistajaohjauksessa ja omistajan kannanotoissa. Omistajaohjausosasto toteuttaa tarvittavat toimet ottaen huomioon yhtiöön (julkisesti noteerattu vai noteeraamaton), sen liiketoiminnan luonteeseen (erivapauksia tai erillisvelvoitteita / vapaasti kilpailullisesti toimiva) ja valtion omistusosuuteen liittyvät seikat. Mahdolliset eriävät käsitykset viedään talouspoliittisen ministerivaliokunnan käsiteltäväksi.

Strategisen intressin merkitys ilmenee ensisijaisesti valtion omistusosuutta ja omistajastrategiaa koskevassa päätöksenteossa. Lähtökohtana on, että valtion strategisia intressejä ei tule vaarantaa enempää valtio-omistajan omin toimin (osakemyynneillä ja rakennejärjestelyillä) kuin yhtiön toimielinten päätöksilläkään (yritysosotot, liiketoimintojen uudelleenjärjestelyt, strategian uudistaminen tms.)

- Joissakin yhtiöissä tämä edellyttää valtion pysymistä ainoana omistajana esimerkiksi yhtiöllä jollakin liiketoiminta-alueella olevan erityisaseman, yhtiölle asetettujen peruspalvelutehtävien tai yleispalveluvelvoitteen vuoksi. Ilmeisimpiä esimerkkejä tällaisista yhtiöistä ovat Itella Oyj postiliiketoiminnan osalta ja VR-Yhtymä Oy erityisesti henkilöliikenteen osalta.
- Useimmissa yhtiöissä strategiset intressit eivät edellytä valtion yksinomistusta vaan sellaista omistusosuutta ja vaikutusvaltaa, jolla kyseisten strategisten intressien toteutumista voidaan edistää ja intressien vaarantuminen tarvittaessa estää. Valtio on enemmistöomistajana kolmessa pörssiyhtiössä – Finnair Oyj, Fortum Oyj ja Neste Oil Oyj – joilla on strategista merkitystä. Lisäksi joihinkin listaamattomiin strategisesti merkittäviin yhtiöihin on hankittu teollinen vähemmistöosakas; tällaisia ovat Patria Oyj ja Vapo Oy. Useissa strategisesti merkittävissä yhtiöissä valtio on kuitenkin edelleen ainoana omistajana; esimerkiksi Itella Oyj:ssä ja VR:ssä.

Liite: Strategisesti merkittävät yhtiöt ja strategisesta intressistä vastaavat ministeriöt

Työ- ja elinkeinoministeriö

Fortum Oyj
Neste Oil Oyj
Gasum Oy
Fingrid Oyj
Vapo Oy
Motiva Oy

Liikenne- ja viestintäministeriö

Arctia Shipping Oy
Finnair Oyj
Itella Oyj
Meritaito Oy
Suomen Lauttaliikenne Oy
VR-Yhtymä Oy

Maa- ja metsätalousministeriö
Boreal Kasvinjalostus Oy
Suomen Siemenperunakeskus Oy
Suomen Viljava Oy

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Certia Oy

Puolustusministeriö
Patria Oyj

Valtiovarainministeriö
Suomen Rahapaja Oy

Ympäristöministeriö
Ekokem Oy

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS OMISTAJAPOLITIIKASTA 3.11.2011

Liite 2.

VNK:n omistajaohjausosaston ja ministeriöiden yhteistyö valtion erityistehtäviä hoitavien yhtiöiden omistajaohjauksessa

Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto vastaa sille erikseen osoitettujen erityistehtävayhtiöiden ohjauksesta, muut erityistehtävayhtiöt ovat kyseisestä erityistehtävästä vastaavan ministeriön ohjauksessa. Jos erityistehtävään liittyy useiden ministeriöiden vastuulle kuuluvia toimintoja, omistajaohjauksesta vastaava ministeriö vastaa näiden yhteensovittamisesta ja toteuttamisesta. Valtion omistajaohjauksen yhdenmukaisuuden sekä erityistehtävään liittyvien intressien ja taloudellisen omistajaohjauksen yhteensovittamiseksi yhteistyö omistajaohjausosaston ja erityistehtävästä vastaavan ministeriön välillä järjestetään seuraavien periaatteiden mukaisesti:

Omistajaohjauksesta vastaava ministeriö:

- Käyttää valtion omistajavaltaa yhtiössä erillislakien, valtioneuvoston päätösten sekä talouspoliittisen ministerivaliokunnan hyväksymän ohjeistuksen ja kannanottojen mukaisesti.
- Nimeää valtion ehdokkaat yhtiön hallitukseen sekä valmistelee muut omistajan yhtiökokousten päätöksentekoon liittyvät asiat. Hallitusta nimettäessä lähtökohtana on, että hallitus vastaa yhtiön taloudesta ja erityistehtävän osalta toteuttaa omistajan asettamia tavoitteita.
- Huolehtii yhtiökokousten välisestä yhtiön seurannasta sekä yhteydenpidosta hallituksen ja toimivan johdon kanssa.
- Varmistaa, että yhtiössä noudatetaan omistajaohjauksen linjauksia siten, että samalla otetaan riittävästi huomioon erityistehtävästä aiheutuvat yhtiökohtaiset ominaispiirteet.
- Määrittelee yhtiön erityistehtävän ja siihen perustuvat, yhtiölle asetettavat vaatimukset. Jos yhtiö on siirretty omistajaohjausosaston vastuulle, erityistehtävän sisällön määrittelee siitä vastaava ministeriö. Tällöin erityistehtävään perustuvat vaatimukset määritellään yhteistyössä omistajaohjausosaston ja erityistehtävästä vastaavan ministeriön kesken.

Erytistehtävästä vastaava ministeriö

- Määrittelee yhtiön erityistehtävän ja siihen perustuvat vaatimukset
- Määrittelee erityistehtävästä yhtiölle aiheutuvat kustannukset, tekee tarvittavat esitykset niitä varten varattavista määrärahoista tai niiden kattamiseen käytettävästä varallisuudesta sekä vastaa määrärahojen käytöstä ja siihen liittyvästä valvonnasta.
- Seuraa ja arvioi erityistehtävän hoitamista sekä sen kustannustehokkuutta.

Valtion omistajapolitiikan ja omistajaohjauksen yhdenmukaisuus

- Erityistehtäväyhtiöiden ohjauksessa noudatetaan valtion yhteisiä omistajaohjauksen käytäntöjä ja yhdenmukaista hallinnointimallia. Tämän varmistamiseksi valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto avustaa vastuuministeriötä omistajavallan käyttöön liittyvissä kysymyksissä.
- Yhtiökohtaista omistajaohjausta voidaan tarvittaessa määritellä ministeriökohmaisella ohjeistuksella, jonka on tällöin poikkeuksitta perustuttava valtioneuvoston omistajapoliittiseen periaatepäätökseen ja sen liitteisiin sekä talouspoliittisen ministerivaliokunnan vahvistamaan muuhun ohjeistukseen. Muun kuin yhtiölle annettavia toimiohjeita sisältävän ohjeistuksen valmistelussa tulee kuulla valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosastoa.

Omistajaohjausosasto:

- Seuraa yhtiön hallintoa ja taloudellista tilaa sekä niitä koskevaa raportointia.
- Nimeää tästä vastaavan virkamiehen, joka toimii yhteyshenkilönä vastuuministeriön suuntaan.
- Tekee vastuuministeriön pyynnöstä ehdotukset sellaisiksi valtionhallinnon ulkopuolelta tuleviksi hallituksen jäseniksi, jotka edustavat yhtiön toimialaan ja liiketoimintaan liittyvää erityisosaamista.
- Nimeää vastuuministeriön pyynnöstä virkamiesjäsenen yhtiön hallitukseen.
- Osallistuu vastuuministeriön pyynnöstä yhtiökokousasioiden valmisteluun, ja muihin omistajaohjaukseen liittyviin tehtäviin. Palkitsemisjärjestelmät on aina tuotava omistajaohjausosaston arvioitavaksi.
- Koordinoi vastuuministeriöiden yhteistyötä omistajaohjaukseen liittyvissä kysymyksissä sekä valmistelee erityistehtävää hoitavien yhtiöiden omistajaohjausta koskevat yleiset ohjeet ja linjaukset, jotka viedään talouspoliittisen ministerivaliokunnan käsittelyyn sen jälkeen, kun vastuuministeriöt ovat esittäneet käsityksensä niistä.

Omistajaohjauksen ammattimainen hoitaminen edellyttää, että vastuuministeriössä on joko siitä vastaava yksikkö, ministeriön sisältä koottu ryhmä taikka nimetty virkamies, jolle omistajaohjaukseen liittyvä valmistelu, seuranta ja yhteydenpito kuuluvat. Yhtiön hallituksen puheenjohtajana oleva virkamies ei saa olla sen omistajaohjauksesta pääasiallisesti vastaavan virkamiehen esimies.

Erityistehtäväyhtiöiden omistajaohjausta varten perustetaan hallituskaudeksi vastuuministeriön ja omistajaohjausosaston yhteiset työryhmät, jotka kokoontuvat lähtökohtaisesti kaksi kertaa vuodessa, mutta tarvittaessa myös useammin. Työryhmien jäsenenä on 1–2 vastuuministeriön edustajaa ja 1–2 omistajaohjausosaston edustajaa. Työryhmien keskeinen tehtävä on tukea ministeriön omistajaohjausta ja varmistaa omistajaohjauksen yhdenmukaisuutta ja ne kiinnittävät erityisesti huomiota seuraaviin kysymyksiin:

- Yhtiön erityistehtävän tai erityisaseman määrittely ja merkitys omistajaohjauksen kannalta.
- Erityistehtävän tai erityisaseman mahdolliset muutokset ja niiden merkitys omistajaohjauksen kannalta (tulee arvioida 2 – 3 vuoden välein).
- Erityistehtävän hoitamisen kustannustehokkuus.

- Yhtiön hallituksen kokoonpano ja uudistamistarpeet.
- Palkitsemisjärjestelmien ja palkitsemiskäytäntöjen ajan- ja asianmukaisuus.¹

¹ Palkitsemisjärjestelmillä ja -käytännöillä tarkoitetaan valtion erityistehtävän huomioon ottamista kun yhtiössä asetetaan kriteereitä vuosibonusille ja monivuotisille palkitsemisohjelmille. Työryhmissä voidaan myös verrata eläkekäytäntöjä ja lisäeläkkeitä koskevia käytäntöjä, mutta palkitsemista koskevat päätökset tekee aina yhtiön hallitus.

Liite: Erityistehtäväyhtiöt ja niiden omistajaohjauksesta vastaavat ministeriöt

Työ- ja elinkeinoministeriö

Finnvera Oyj
Suomen Teollisuussijoitus Oy

Liikenne- ja viestintäministeriö

Finavia Oyj
Finnpilot Pilotage Oy
Yleisradio Oy²

Opetus- ja kulttuuriministeriö

CSC-tieteen tietotekniikan keskus Oy
Hevosopisto Oy
Suomen Ilmailuopisto Oy
Veikkaus Oy

Sosiaali- ja terveysministeriö

Alko Oy

Ulkoasiainministeriö

Finnfund/Teollisen yhteistyön rahasto Oy

Valtiovarainministeriö

Aalto-yliopistokiinteistöt Oy
Hansel Oy
Haus Kehittämiskeskus Oy
Helsingin yliopistokiinteistöt Oy
Suomen yliopistokiinteistöt Oy
Tietokarhu Oy
Arsenal Oyj³
Yrityspankki SKOP Oyj⁴

Valtioneuvoston kanslia

Governia Oy
Solidium Oy
Suomen Erillisverkot Oy

Ympäristöministeriö

Kuntarahoitus Oyj

² Valtonta ja ohjaus ensisijaisesti eduskunnan vastuulla, ministeriön rooli rajallinen

³ selvitystilassa, omistajaohjaus selvästi normaalista poikkeavaa

⁴ selvitystilassa, omistajaohjaus selvästi normaalista poikkeavaa

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS OMISTAJAPOLITIIKASTA
3.11.2011

Liite 3.

Listaamattominen valtio-omisteisten yhtiöiden yritys vastuun raportointimalli

Sisällys

Johdanto.....	21
Raportointimallin rakenne	22
Raportointimalli	23
1. Organisaation kuvaus, hallinto ja toimintaperiaatteet.....	23
1.1 Organisaation perustiedot.....	23
1.2 Yhteiskuntavastuun johtaminen ja toimintaperiaatteet	23
1.3 Sidosryhmät ja sidosryhmävuorovaikutus	23
2. Taloudellinen vastuu.....	24
2.1 Taloudellisen vastuun johtaminen.....	24
2.2 Taloudellisen toiminnan tunnusluvut	24
3. Henkilöstö.....	25
3.1 Henkilöstöjohtaminen.....	25
3.2 Henkilöstön määrä ja rakenne.....	25
3.3 Uudelleenjärjestelytilanteet ja irtisanomiset/ Henkilöstön ja työnantajan väliset suhteet.....	26
3.4 Tasa-arvo.....	27
3.5 Palkitseminen.....	27
3.6 Osaamisen kehittäminen ja koulutus.....	27
3.7 Työhyvinvointi	27
3.8 Työterveys ja turvallisuus.....	28
4. Ympäristö.....	29
4.1 Ympäristöjohtaminen	29
4.2 Ympäristötunnusluvut.....	29
5. Yhteiskunta	32
5.1 Paikallisyhteisöt.....	32
5.2 Lahjonta ja korruptio.....	32
5.3 Poliittinen vaikuttaminen.....	33
5.4 Kilpailun rajoitukset	33
5.5 Määräystenmukaisuus	33
6. Tuotevastuu	34
6.1 Asiakastyytyväisyys	34
6.2 Tuotteiden ja palveluiden terveys ja turvallisuus	34
6.3 Tuote- ja palvelutiedot ja markkinointiviestintä	34
6.4 Asiakastietojen suojaaminen ja yksityisyys	34
6.5 Kestävä kulutus.....	34
7. Ihmisoikeudet.....	34

7.1	Toimintaan liittyvät ihmisoikeusasiat	34
8.	Toimitusketju	35
8.1	Toimitusketjun hallinta	35
9.	Raportointi- ja laskentaperiaatteet	36
9.1	Raportointiperiaatteet	36
9.2	Mittaus- ja laskentaperiaatteet	36

Johdanto

Yhtiöiden taloudellisesta tilanteesta on saatavilla paljon lakisääteistä raportointia, jolloin omistajilla ja muilla sidosryhmillä on mahdollisuus seurata yrityksen tai organisaation toiminnan tuloksen ja taloudellisen aseman kehittymistä. Sidosryhmät kuitenkin odottavat tämän lisäksi yrityksiltä raportointia muistakin sellaisista asioista, joilla on merkitystä sidosryhmille. Usein näitä asioita julkaistaan yritysvastuu- tai yhteiskuntavastuuraportin muodossa.

Suomessa on runsas 120 yritystä ja muuta organisaatiota, jotka julkaisevat yritysvastuunsa toteutumisesta tietoja raporteissaan tai verkkosivuillaan. Tämä tarkoittaa, että suurin osa yrityksistä ja organisaatioista ei kerro sidosryhmilleen lakisääteisen raportoinnin tai perushenkilöstötunnuslukujen lisäksi juurikaan muita tietoja.

Yhtiöiden taloudellinen raportointi kertoo menneen kauden suorituskyvystä. Yritysvastuusta julkaistut tiedot sen sijaan usein antavat viitteitä yrityksen ja organisaation tulevasta suorituskyvystä. Samoin ne kertovat yleensä myös toimintaperiaatteiden eettisyydestä ja vastuullisuudesta.

Näillä tiedolla on merkitystä kaikille sidosryhmille, erityisesti omistajille. Tämän vuoksi valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto julkaisee yritysvastuun raportointimallin listaamattomille valtio-omisteisille yhtiöille.

Malli soveltuu myös muiden ministeriöiden kuin valtioneuvoston kanslia omistajaohjausvastuulla oleville yhtiöille. Malli ei edellytä erillisen yritysvastuu- tai yhteiskuntavastuuraportin julkaisemista.

Raportointimalli perustuu yhteiskuntavastuuraportointia ohjaaviin ohjeistoihin sekä yleisiin raportointikäytäntöihin. Mallin sisältöön ovat erityisesti vaikuttaneet Global Reporting Initiative'n G3 -raportointiohjeisto sekä kirjanpitolautakunnan yleisohje toimintakertomuksen laatimisesta. GRI-ohjeiston tunnuslukuja on muokattu suomalaisten organisaatioiden toimintaan paremmin soveltuvaksi.

Oheisena on lueteltu raportointimallia laadittaessa hyödynnetyt lähteet:

- Global Reporting Initiative (GRI) Sustainability Reporting Guidelines G3, 2006
 - Raportointiohjeiston päivitetty versio GRI 3.1, 25.3.2011
- Kirjanpitolautakunta: Yleisohje toimintakertomuksen laatimisesta, 12.9.2006
- Työ- ja elinkeinoministeriö: Yritysvastuun raportoinnin ensiaskeleet. Tietopaketti pk-yrityksille
- Arvopaperimarkkinayhdistys ry: Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodi (Corporate Governance) 2010
- ISO 26000 yhteiskuntavastuustandardi, vahvistettu 22.11.2010.

Raportointimallin rakenne

Raportointimalli sisältää yhtiön yhteiskuntavastuusta raportoitavat tiedot ja tunnusluvut. Nämä on esitetty yhteiskuntavastuun osa-alueittain luvuissa 1–9. Tiedot ja tunnusluvut ovat kahden tyyppisiä:

1. Kaikille raportoiville yhtiöille yhteiset tunnusluvut ja kuvaukset. Nämä on esitetty raportointimallissa normaalitekstillä.
2. Täydentävät, valinnaiset tunnusluvut ja kuvaukset. Nämä on esitetty raportointimallissa harmaalla, kursivoidulla tekstillä.

Malli on yleisluontoinen, ja se soveltuu erikokoisille ja eri toimialoilla toimiville yhtiöille. Raportointimallin peruseriaatteena on ”comply or explain” eli ”raportoi tai selitä” -periaate, jonka mukaan yhtiön tulee raportoida tieto tai selittää, miksi tietoa ei ole raportoitu (esimerkiksi tieto ei yhtiön suorittaman olennaisuusarviointin mukaan ole olennainen sen toiminnalle tai tietoa ei ole saatavilla).

Raportoitavia tietoja ja tunnuslukuja koskevat tarkemmat laskentaperiaatteet ja lisätiedot löytyvät edellä luetelluista lähteistä.

Raportointimalli

1. Organisaation kuvaus, hallinto ja toimintaperiaatteet

1.1 Organisaation perustiedot

- Kuvaus organisaation toiminnasta: Perustiedot vrt. Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston vuosikertomus

1.2 Yhteiskuntavastuun johtaminen ja toimintaperiaatteet

- Arvot ja toimintaperiaatteet ^{GRI 4.8}
 - Yhteiskuntavastuun kannalta keskeiset toimintasäännöt ja -periaatteet (esim. toimintatapaohje (Code of Conduct, yhteiskuntavastuun politiikka, ympäristöpolitiikka, eettiset periaatteet)
- Hallituksen tavat seurata yhteiskuntavastuun johtamista, mukaan lukien riskienhallinta ^{GRI 4.9, CG 49}
- Ylimmän johdon tavat seurata yhteiskuntavastuun johtamista ja vastata siitä
- *Organisaation ja yhteiskuntavastuun tulosten vaikutus hallituksen ja ylimmän johdon palkitsemiseen* ^{GRI 4.5, CR 45}
- *Yhteiskuntavastuun organisaatio ja vastuut*
- *Yhteiskuntavastuun olennaisten asioiden määrittely* ^{GRI 3.5}
- *Yhteiskuntavastuun riskit ja mahdollisuudet*
- *Organisaation hyväksymät tai edistämät ulkopuolisten toimijoiden periaatteet tai aloitteet (esim. Global Compact)* ^{GRI 4.12}
- *Jäsenyydet järjestöissä ja edunvalvontaorganisaatioissa* ^{GRI 4.13}

1.3 Sidosryhmät ja sidosryhmävuorovaikutus

- Organisaation keskeiset sidosryhmät ja sidosryhmien odotukset ^{GRI 4.14-4.15}
- Kuvaus sidosryhmävuorovaikutuksen tavoista eri sidosryhmien kanssa ^{GRI 4.16}
- Sidosryhmien esiin nostamat asiat ja huolenaiheet ja kuinka organisaatio on näihin vastannut ^{GRI 4.17}

2. Taloudellinen vastuu

2.1 Taloudellisen vastuun johtaminen

2.1.1 Taloudelliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

- Taloudelliset tavoitteet
- Raportointikauden tulokset suhteessa tavoitteisiin
- Kuvaus raportointikauden keskeisistä toimenpiteistä ja saavutuksista
- Avaintunnusluvut

2.2 Taloudellisen toiminnan tunnusluvut

2.2.1 Taloudelliset rahavirrat sidosryhmille

- Raportoidaan sidosryhmäkohtaisesti taloudelliset pääomavirrat (suoriteperuste):^{GRI EC1}

<i>Asiakkaat</i>	<i>Liiketoiminnan tuotot</i> + <i>Liikevaihto</i> + <i>Liiketoiminnan muut tuotot</i> + <i>Tuotot osuuksista osakkuusyrittämissä</i>
<i>Tavaroiden ja palveluiden toimittajat</i>	○ <i>Materiaali- ja palveluostot</i> ○ <i>Liiketoiminnan muut kulut</i>
Henkilöstö	○ Henkilöstökulut (sis. eläke- ja muut henkilösivukulut)
Julkinen sektori	○ Verot (tuloverot)
Yleishyödylliset tahot	○ Annetut tuet ja lahjoitukset
Osakkeenomistajat	○ Omistajille maksetut osingot
<i>Rahoittajat</i>	○ <i>Rahoituskulut (netto)</i>
	= Yhtiön oman toiminnan kehittämiseen jääneet varat
Investoinnit	○ Investoinnit

2.2.2 Yleishyödylliset tuet ja sponsorointi

- Kuvaus yleishyödyllisten tukien ja sponsoroinnin periaatteista
- Raportoidaan annetun tuen määrä edunsaajaryhmittäin, esimerkiksi:
 - lapset ja nuoret
 - tiede, tutkimus ja koulutus
 - kulttuuri
 - liikunta ja urheilu
 - poliittiset tuet
 - kansalais- ja ympäristöjärjestöt

2.2.3 Valtiolta saatu taloudellinen tuki

- Valtiolta saatujen tukien määrä, luonne ja käyttötarkoitus ^{GRI EC4}

2.2.4 Välilliset taloudelliset vaikutukset

- *Kuvaus merkittävistä välillisistä taloudellisista vaikutuksista* ^{GRI EC9}

3. Henkilöstö

3.1 Henkilöstöjohtaminen

3.1.1 Henkilöstöjohtaminen

- Henkilöstöpolitiikka tai muut henkilöstöön liittyvät toimintaperiaatteet
- Kuvaus esimiestoiminnan kehittämiseen liittyvistä hankkeista ^{KILA}

3.1.2 Henkilöstötavoitteet

- Henkilöstötavoitteet
- Tulokset suhteessa henkilöstötavoitteisiin
- Kuvaus raportointikauden keskeisistä toimenpiteistä ja saavutuksista henkilöstöön liittyen

3.2 Henkilöstön määrä ja rakenne

3.2.1 Henkilöstön määrä

- Henkilöstön määrä jaoteltuna toiminnan luonteen ja laajuuden mukaan ^{KILA, GRI LA1}
 - Henkilöstön määrä 31.12. (tilikauden lopussa) ^{KILA, GRI LA1}
 - Henkilöstö keskimäärin ^{KILA}
 - Henkilöstön jakautuminen maittain tai maantieteellisten alueiden mukaan ^{GRI LA1}
 - *Henkilöstön jakautuminen toiminnoittain tai toimialoittain* ^{KILA}
 - *Vuokratyövoiman määrä 31.12. tai keskimäärin* ^{KILA, GRI LA1}

3.2.2 Työsuhteet

- Vakituisten ja määräaikaisten työsuhteiden osuus 31.12. ^{KILA, GRI LA1}
- Kokoaikaisten ja osa-aikaisten työsuhteiden osuus 31.12. ^{KILA, GRI LA1}

3.2.3 Vaihtuvuus

- Vaihtuvuus (vakinaiset tai koko henkilöstö, organisaation määrittelyn mukaan)
 - Tulovaihtuvuus^{KILA, GRI LA2}
 - *Uusien työsuhteiden lukumäärä*
 - Lähtövaihtuvuus^{KILA, GRI LA2}
 - *Päättyneiden työsuhteiden lukumäärä päättymissyyn mukaan jaoteltuna*
 - *Keskimääräinen vaihtuvuus*^{KILA}
 - *Kuvaus rekrytointien painopisteestä ja tehtäväkierrosta*^{KILA}

3.2.4 Työsuhteiden kesto

- Keskimääräinen työsuhteen pituus^{KILA}
 - *Työsuhteiden keston jakauma*

3.2.5 Henkilöstön ikärakenne ja keski-ikä

- Henkilöstön ikärakenne^{KILA, GRI LA13}
 - Henkilöstön keski-ikä^{KILA}
 - *Eläkkeelle jääneiden lukumäärä*
 - *Keskimääräinen eläköitymisikä*
 - *Kuvaus, miten organisaatio on varautunut henkilöstön eläköitymiseen*

3.3 Uudelleenjärjestelytilanteet ja irtisanomiset/ Henkilöstön ja työnantajan väliset suhteet

3.3.1 Irtisanomiset ja lomautukset

- Irtisanottujen työsuhteiden lukumäärä^{KILA}
 - Kuvaus lakien määräykset ylittävistä toimista, joilla irtisanottuja tuetaan^{KILA}
- Lomautettujen työntekijöiden määrä ja keskimääräinen kesto
- *Työehtosopimusten piirissä olevien työntekijöiden osuus*^{GRI LA4}
 - *Voimassa olevat työehtosopimukset*

3.4 Tasa-arvo

3.4.1 Henkilöstön sukupuolijakauma

- Henkilöstön sukupuolijakauma henkilöstöryhmittäin ^{KILA, GRI LA13}
 - Hallituksen ja ylimmän johdon sukupuolijakauma ^{GRI LA13}

3.4.2 Tasa-arvosuunnitelma

- Kuvaus tasa-arvosuunnitelmasta, sen tavoitteiden toteutumisesta ja toimenpiteistä varmistaa työntekijöiden yhdenvertaisuus (pakollinen yrityksissä, joissa yli 30 henkilöä) ^{KILA}
- *Kuvaus tasa-arvosuunnitelmaan liittyvästä palkkavertailusta ja sen tuloksista*
 - *Naisten ja miesten peruspalkkojen suhde* ^{GRI LA14}

3.5 Palkitseminen

3.5.1 Palkitsemisjärjestelmä ja tulospalkkiot

- Kuvaus käytössä olevista palkitsemisjärjestelmistä ^{KILA}
- Palkitsemisjärjestelmien piiriin kuuluvan henkilöstön osuus ^{KILA}
- Maksetut tulospalkkiot eriteltynä henkilöstöryhmittäin ^{KILA}

3.6 Osaamisen kehittäminen ja koulutus

3.6.1 Kehityskeskustelut

- Säännöllisten kehityskeskustelujen piiriin kuuluvan henkilöstön osuus ^{KILA, GRI LA10}
- Kuvaus kehityskeskustelukäytännöistä ja henkilökohtaisista kehityssuunnitelmista ^{KILA}

3.6.2 Koulutus ja osaamisen kehittäminen

- Henkilöstön koulutustaustan jakauma ^{KILA}
- Kuvaus keskeisistä koulutushankkeista ja koulutuskäytännöistä (ml. perehdyttämisprosessi)
- *Koulutuspäivien määrä henkilöä kohti* ^{KILA}
- *Koulutuskustannukset*

3.7 Työhyvinvointi

3.7.1 Henkilöstötyytyväisyys

- Kuvaus henkilöstötutkimusten tuloksista ja niiden kehityksestä ^{KILA} (tai muut toimenpiteet työtyytyväisyyden selvittämiseksi)

- Kuvaus henkilöstötutkimusten tulosten perusteella toteutetuista toimenpiteistä

3.7.2 Henkilöstön työkyky ja työhyvinvointi

- Kuvaus keskeisistä hankkeista ja toimenpiteistä, joiden tavoitteena on tukea henkilöstön työkyvyn ylläpitoa ja työhyvinvointia ^{KILA}

3.8 Työterveys ja turvallisuus

3.8.1 Tapaturmat

- Kuvaus työterveys- ja turvallisuusjohtamisesta sekä keskeisistä työterveys- ja turvallisuustyön hankkeista ja toimenpiteistä ^{KILA}
- Tapaturmien lukumäärä (poissaoloon ja ei-poissaoloon johtaneet tapaturmat)
- Tapaturmataajuus per miljoonaa työtuntia ^{KILA, GRI LA7}
- Työhön liittyvät kuolemantapaukset ^{GRI LA7}

3.8.2 Sairauspoissaolot

- Sairauspoissaolot
- Sairauspoissaoloprosentti ^{KILA}
- Ammattitautien lukumäärä ^{GRI LA7}

3.8.3 Työterveys

- Kuvaus työterveyshuollosta, ml. esim. ennaltaehkäisevä työterveyshuolto, henkilöstölle tarjotut edut
- *Keskimääräiset sairauspoissaolot (päivää / hlö)*
- *Osuus kokonaistyövoimasta, joka on edustettuna virallisissa henkilöstön ja johdon yhteisissä työterveyttä ja -turvallisuutta valvovissa ja neuvoo-antavissa toimikunnissa* ^{GRI LA6}
- *Organisaation työntekijöille, heidän perheilleen tai paikallisyhteisön jäsenille suunnatut koulutus-, harjoittelu-, opastus-, ennaltaehkäisy- ja riskinhallintaohjelmat vakavien sairauksien varalta* ^{GRI LA8}
- *Ammattiliittojen kanssa solmittujen sopimusten sisältämät terveys- ja turvallisuusteemat* ^{GRI LA9}

4. Ympäristö

4.1 Ympäristöjohtaminen

4.1.1 Toiminnan keskeiset ympäristövaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

- Kuvaus tärkeimmistä ympäristövaikutuksista
- *Kuvaus toimitusketjun keskeisistä ympäristövaikutuksista*
- *Kuvaus keskeisistä ympäristöriskeistä ja -mahdollisuuksista*

4.1.2 Ympäristöasioiden johtaminen

- Ympäristöpolitiikka tai muut ympäristöön liittyviä toimintaperiaatteet
- Kuvaus, miten organisaatiossa seurataan ympäristöasioita (esim. ympäristöjohtamisjärjestelmä, sertifiointit, ympäristöluvut, organisatoriset vastuut)
- Kuvaus, miten organisaatiossa kehitetään ja ylläpidetään henkilöstön ympäristötietoisuutta

4.1.3 Ympäristötavoitteet ja niiden toteutuminen

- Ympäristötavoitteet
- Tulokset suhteessa tavoitteisiin
- Kuvaus raportointikauden keskeisistä toimenpiteistä ja saavutuksista ympäristöasioihin liittyen

4.2 Ympäristötunnusluvut

4.2.1 Energia

- Raportoidaan energiankulutus
 - Suora energiankulutus (omassa energiantuotannossa käytetty energia)^{GRI EN3}
 - Epäsuora energiankulutus (ostettu sähkö, lämpö)^{GRI EN4}
 - Kuvaus energiankulutuksen merkityksestä organisaation toiminnassa
 - *Kuvaus keskeisistä energialähteistä*
 - *Uusiutuvilla ja uusiutumattomilla energialähteillä tuotetun energian osuus*^{GRI EN3-4}
 - *Energiatehokkuuden parantaminen*
 - *Kuvaus toimenpiteistä energiatehokkuuden parantamiseksi, energian säästämiseksi tai uusiutuvien energialähteiden käytön lisäämiseksi*^{GRI EN5-7}

4.2.2 Päästöt ilmaan

- Kasvihuonekaasupäästöt (CO₂ ym.)
 - Suorat ja epäsuorat kasvihuonekaasupäästöt (Scope 1-2) ^{GRI EN16}
 - Muut merkittävät epäsuorat kasvihuonekaasupäästöt (Scope 3) ^{GRI EN17}
 - Kuvaus kasvihuonekaasupäästöjen merkityksestä toiminnalle (esim. taloudelliset vaikutukset, päästökauppa)
- Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen
 - Kuvaus toimenpiteistä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ^{GRI EN18}
- *Muut toiminnan kannalta merkittävät päästöt ilmaan* ^{GRI EN20}
 - *Esim. NO_x, SO₂, VOC, hiukkaset, pöly, otsonikatoa aiheuttavien aineiden päästöt* ^{GRI EN19}

4.2.3 Vesi

- Vedenkulutus
 - Veden kokonaiskulutus ^{GRI EN8}
 - Kuvaus veden käytön merkityksestä organisaation toiminnassa
- *Veden käytön tehostaminen*
 - *Kuvataan veden käytön tehostamiseen liittyviä toimenpiteitä*
 - *Vesilähteet, joihin organisaation vedenotolla on merkittävä vaikutus* ^{GRI EN9}
 - *Kuvataan veden kierrätystä ja uudelleenkäyttöä* ^{GRI EN10}

4.2.4 Jätteet

- Jätteiden kokonaismäärä jätelajeittain ja käsittelytavan mukaisesti ^{GRI EN22}
- Jätteiden vähentäminen ja hyödyntäminen
 - Kuvaus jätteiden synnyn ehkäisemiseen, hyödyntämiseen ja jätteiden määrän vähentämiseen liittyvistä toimenpiteistä ^{KILA}
 - *Jätteiden hyötykäyttöaste*
 - *Merkittävät kemikaali-, öljy-, ja polttoainevuodot* ^{GRI EN23}
 - *Kuljetetun, maahan tuodun, maasta viedyn tai käsitellyn ongelmajätteen määrä sekä kansainvälisesti kuljetetun ongelmajätteen osuus* ^{GRI EN24}

4.2.5 Määräystenmukaisuus ja ympäristökustannukset

- Määräystenmukaisuus
 - Merkittävät ympäristövahingot ja kuvaus aiheutuneista ympäristövaikutuksista sekä ehkäisevistä toimenpiteistä
 - *Merkittävät ympäristölainsäädännön ja -säännösten rikkomuksiin liittyvät sakot ja sanktiot* ^{GRI EN28}
- *Ympäristökustannukset*
 - *Ympäristömenot* ^{KILA}
 - *Ympäristöinvestoinnit* ^{GRI EN30}

4.2.6 Tuotteet ja palvelut

- Kuvaus tuotteiden ja palvelujen ympäristövaikutusten vähentämiseksi tehdyistä toimenpiteistä ^{GRI EN26}
- *Uudelleenkäyttöön ja kierrätykseen otettujen tuotteiden ja pakkausmateriaalien määrä tai osuus myydyistä tuotteista* ^{GRI EN27}
 - *Kuvaus tuottajavastuulain toteuttamisesta, mikäli liittyy toimintaan*

4.2.7 Kuljetukset

- Tuotteiden ja materiaalien kuljetuksesta ja työmatkoista aiheutuneet merkittävät ympäristövaikutukset ^{GRI EN29}
- *Kuvaus kuljetusten tai työmatkojen ympäristövaikutuksia vähentävistä toimenpiteistä*

4.2.8 Materiaalit

- Toiminnan kannalta merkittävien materiaalien kulutus (paino tai volyymi) ^{GRI EN1}
- Materiaalitehokkuus
 - Kuvaus materiaalitehokkuuden parantamiseen liittyvistä toimenpiteistä
 - *Kuvaus haitallisten aineiden käytön vähentämiseen liittyvistä toimenpiteistä*
 - *Kuvaus raaka-aineiden alkuperän jäljitettävyyden parantamiseen liittyvistä toimenpiteistä*
 - *Kuvaus kierrätysmateriaalien käytön edistämiseen liittyvistä toimenpiteistä* ^{GRI EN2}

4.2.9 Luonnon monimuotoisuus

- *Kuvaus toiminnan vaikutuksista luonnon monimuotoisuuteen*

- *Kuvaus luonnon monimuotoisuuteen liittyvistä toimenpiteistä, tavoitteista ja tulevaisuuden suunnitelmista* ^{GRI EN14}
- *Luonnonsuojelualueilla tai luonnon monimuotoisuuden kannalta rikkailla alueilla sijaitsevat maa-alueet* ^{GRI EN11}
- *Toiminnan, tuotteiden ja palvelujen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen* ^{GRI EN12}
- *Suojellut ja kunnostetut elinympäristöt* ^{GRI EN13}
- *Toiminnan vaikutukset suojeltavien lajien listoilla oleviin lajeihin* ^{GRI EN15}

4.2.10 Päästöt veteen

- *Merkittävät päästöt vesistöön* ^{GRI EN21}
- *Kuvaus vesiensuojeluun liittyviä toimenpiteitä*
- *Kuvaus vesistöistä, joihin organisaation vesipäästöillä on merkittävä vaikutus* ^{GRI EN25}

5. Yhteiskunta

5.1 Paikallisyhteisöt

5.1.1 Vaikutukset paikallisyhteisöihin

- Kuvaus toiminnan keskeisistä vaikutuksista paikallisyhteisöön
- *Paikallisyhteisöihin kohdistuvien vaikutusten arviointiin ja hallintaan liittyvien ohjelmien luonne, kattavuus ja tehokkuus* ^{GRI SO1}

5.2 Lahjonta ja korruptio

5.2.1 Lahjonnan ja korruption vastaiset toimintaperiaatteet ja käytännöt

- Kuvaus organisaation lahjonnan vastaisista politiikoista, periaatteista tai toimintaohjeista
- Kuvaus henkilöstön koulutuksesta organisaation lahjonnan vastaiseen toimintaan liittyviin politiikkoihin ja toimintakäytäntöihin
 - *Osuus henkilöstöstä, joka on saanut koulutusta organisaation lahjonnan vastaiseen toimintaan liittyviin politiikkoihin ja toimintakäytäntöihin* ^{GRI SO3}
- *Kuvaus lahjonta- ja korruptioriskien arvioinnista*
 - *Lahjontaan liittyvän riskianalyysin läpikäyneiden liiketoimintayksiköiden osuus ja lukumäärä* ^{GRI SO2}

- *Lahjontatapauksiin liittyvät toimenpiteet* ^{GRI SO4}

5.3 Poliittinen vaikuttaminen

5.3.1 Poliittinen vaikuttaminen ja poliittiset tuet

- Poliittisille puolueille, poliitikoille ja poliittisille instituutioille annettujen raha- ja muiden lahjoitusten arvo ^{GRI SO6}
- *Organisaation julkiset poliittiset kannanotot ja organisaation osallistuminen poliittiseen vaikuttamiseen ja lobbaukseen* ^{GRI SO5}

5.4 Kilpailun rajoitukset

5.4.1 Kilpailuoikeudellisten säännösten noudattaminen

- Kuvaus kilpailuoikeudellisiin säännöksiin liittyvistä politiikoista, periaatteista ja toimintaohjeista
- *Kuvaus keskeisen henkilöstön kouluttamisesta kilpailuoikeudellisista säännöksistä*

5.5 Määräystenmukaisuus

5.5.1 Lainsäädännön ja määräysten noudattaminen

- Merkittävät lainsäädännön ja säännösten rikkomuksiin liittyvät oikeustoimet tai sakot ja sanktiot
- *Kilpailuoikeudellisten säännösten rikkomiseen, kartelleihin ja määräävän markkina-aseman väärinkäyttöön liittyvien oikeustoimet ja oikeuden päätökset* ^{GRI SO7}
- *Merkittävien lainsäädännön ja säännösten rikkomiseen liittyvien sakkojen rahallinen määrä sekä ei-rahallisten sanktioiden lukumäärä* ^{GRI SO8}
- *Tuotteiden elinkaarenaikaisiin terveys- ja turvallisuusvaikutuksiin liittyvien määräysten ja vapaaehtoisten periaatteiden rikkomusten määrä jaoteltuna päätösten mukaan* ^{GRI PR2}
- *Tuoteinformaatioon ja -merkintöihin liittyvien määräysten ja vapaaehtoisten periaatteiden rikkomusten lukumäärä jaoteltuna päätösten mukaan* ^{GRI PR4}
- *Markkinointiviestintään, mainontaan ja sponsorointiin liittyvien määräysten ja vapaaehtoisten periaatteiden rikkomusten lukumäärä jaoteltuna päätösten mukaan* ^{GRI PR7}
- *Merkittävien tuotteiden ja palveluiden käyttöön liittyvän lainsäädännön ja säännösten rikkomisesta aiheutuneiden sakkojen rahallinen määrä* ^{GRI PR9}

6. Tuotevastuu

6.1 Asiakastyytyväisyys

6.1.1 Asiakaspalvelu ja asiakastyytyväisyys

- Asiakastyytyväisyyteen liittyvät toimintakäytännöt ml. asiakastyytyväisyyskyselyiden tulokset ^{GRI PR5}

6.2 Tuotteiden ja palveluiden terveys ja turvallisuus

- Kuvaus, miten hallitaan ja arvioidaan tuotteiden ja palvelujen terveys- ja turvallisuusvaikutuksia
 - *Elinkaaren vaiheet, joissa tuotteiden ja palvelujen terveys- ja turvallisuusvaikutuksia arvioidaan sekä näiden arviointien piirissä olevien merkittävien tuotteiden ja palvelukokonaisuuksien osuus* ^{GRI PR1}

6.3 Tuote- ja palvelutiedot ja markkinointiviestintä

- *Tuotteisiin ja palveluihin liittyvä pakollinen informaatio sekä merkittävien tuotteiden ja palvelujen osuus, joita nämä vaatimukset koskevat* ^{GRI PR3}
- *Markkinointiviestinnän (ml. mainonta, myynnin edistäminen ja sponsorointi) lainmukaisuuden sekä standardien ja vapaaehtoisten periaatteiden täyttymisen varmistamiseen liittyvät ohjelmat* ^{GRI PR6}

6.4 Asiakastietojen suojaaminen ja yksityisyys

- *Kuvaus, miten asiakkaiden yksityisyyden suoja ja tietoturva on järjestetty*
- *Asiakkaiden yksityisyyden suojan rikkomiseen ja asiakastietojen häviämiseen liittyvät pätevät valitukset* ^{GRI PR8}

6.5 Kestävä kulutus

- *Vastuullisten (esim. ympäristöystävällisten tai sosiaalisesti vastuullisten) tuotteiden ja palvelujen edistäminen*

7. Ihmisoikeudet

7.1 Toimintaan liittyvät ihmisoikeusasiat

- Kuvaus keskeisistä toimintaan liittyvistä ihmisoikeusasioista
- *Kuvaus, miten ihmisoikeuksiin liittyviä asioita johdetaan (politiikka, organisaatoriset vastuut, tavoitteet ja tulokset)*
- *Kuvaus henkilöstön kouluttamisesta toimintaan keskeisesti liittyvistä ihmisoikeusasioista* ^{GRI HR3}

- **Ihmisoikeuksiin liittyvät valinnaiset tunnusluvut**
 - **Syrjintätapausten lukumäärä ja niihin liittyvät toimenpiteet** ^{GRI HR4}
 - *Toiminnot, joissa yhdistymisen vapaus ja oikeus työehtosopimusneuvotteluihin on vaarassa olla toteutumatta, ja näiden oikeuksien tukemiseksi toteutetut toimenpiteet* ^{GRI HR5}
 - *Toiminnot, joissa on merkittävä lapsityövoiman käytön riski, ja lapsityövoiman käytön estämiseksi toteutetut toimenpiteet* ^{GRI HR6*}
 - *Toiminnot, joissa on merkittävä pakko- ja rangaistustyövoiman käytön riski, ja pakko- ja rangaistustyövoiman käytön estämiseksi toteutetut toimenpiteet* ^{GRI HR7*}
 - *Osuus turvahenkilökunnasta, joka on saanut koulutusta organisaation ihmisoikeuspolitiikkoihin ja -toimintakäytäntöihin* ^{GRI HR8}

8. Toimitusketju

8.1 Toimitusketjun hallinta

8.1.1 Hankintaperiaatteet ja politiikat

- Kuvaus hankintaperiaatteista tai -politiikasta
- Kuvaus toimittajille suunnatuista toimintaohjeista tai -periaatteista (esim. Supplier Code of Conduct), joita toimittajien edellytetään noudattavan.
 - Kuvaus ohjeiden tai periaatteiden sisällöstä ja osa-alueista
 - **Kuvaus toimenpiteistä, mikäli on havaittu, että toimittaja ei noudattaisi toimittajaohjetta tai toimintaperiaatteita**
- *Kuvaus toimenpiteistä ja menetelmistä alihankkijoiden ja toimittajien toiminnan valvomiseksi*
- *Kuvaus toimintatavoista uusia alihankkijoita valittaessa ja arvioitaessa*
- *Kuvaus käytännöistä, miten toimittaja valvotaan tai auditoidaan*
 - *Kuvaus vastuullisuuteen liittyvistä toimittaja-auditoinneista, ml. auditointien lukumäärä ja keskeiset tulokset sekä toimenpiteet*
- *Toimittajien osuus, joilta on edellytetty toimittajaohjeen noudattamista*
- **Kuvaus, miten ihmisoikeusasiat otetaan huomioon toimittajavalinnoissa tai miten ihmisoikeusasioita on sisällytetty sopimuksiin**
- **Kuvaus hankinta- tai investointisopimusten yhteydessä toimittajista tai yhteistyökumppaneista tehdyistä ihmisoikeusarvioinneista ja keskeisistä tuloksista ja toimenpiteistä** ^{GRI HR1}
- **Paikallishankintaperiaatteet** ^{GRI EC6}

9. Raportointi- ja laskentaperiaatteet

9.1 Raportointiperiaatteet

- *Raportin laskentarajat ja kattavuus*
- *Yhdistelyperiaatteet*
- *Muutokset aiemmin raportoiduissa tiedoissa*
- *Merkittävät muutokset raportin laajuudessa, rajauksissa tai mittausmenetelmissä*

9.2 Mittaus- ja laskentaperiaatteet

9.2.1 Taloudellisen vastuun tunnusluvut

9.2.2 Ympäristötunnusluvut

- *Energiankulutus*
- *Päästöt*
- *Jätteet*
- *Ympäristökustannukset*

9.2.3 Henkilöstötunnusluvut

- *Henkilöstön lukumäärä*
- *Vaihtuvuus*
- *Tapaturmataajuus*
- *Sairauspoissaolot*

9.2.4 Raportoinnin varmennus

- *Käytännöt varmennuksen osalta*

9.2.5 GRI-vastaavuus